

MANYUALE
WA
KGORO YA TAOLO LE TIRELO YA MMUŠO

go ya ka
karolo 14 ya
Molao wa Tšwetšopele ya Phihlelelo go Tshedimošo, 2000
(Molao wa 2 wa 2000)

LENANEOTLHOPHO LA DITENG

1. Mešomo ya Kgoro ya Taolo le Tirelo ya Mmušo (DPSA)
2. Sebopego sa DPSA
3. Dintlha tša boikgokaganyo tša mohlankedi wa tshedimošo
4. Tlhahli ya Khomišene ya Ditokelo tša Botho ya Afrika Borwa ka ga gore o ka šomiša bjang Molao o
5. Direkoto
 - 5.1 Tlhaloso ya ditaba tšeo DPSA e swerego direkoto ka ga tšona le magoro a direkoto ao a swerwego ka taba e nngwe le e nngwe
 - 5.2 Direkoto tšeo di hwetšagalago ka ntle le go dira kgopelo
 - 5.3 Tshepedišo ya Kgopelo
6. Ditirelo tšeo di lego gona go setšhaba
7. Peakanyo ya go dumelela setšhaba go tšeakarolo ge go hlamiwa pholisi le go dira mesomo
8. Ditharollo tšeo di lego gona go ya le ka ditiro goba go palelwa ke go tšea kgato

1. MEŠOMO YA KGORO YA TAOLO LE TIRELO YA MMUŠO (DPSA)

DPSA e eletša Tona ya Kgoro ya Taolo le Tirelo ya Mmušo (MPSA) ka ga ditaba tša pholisi tšeo di amanago le tirelo ya setšhaba go ya le ka ditaolelo tša molaotheo le tše dingwe tša tlhakamolao. Ka tlaleletšo, DPSA e thekga Tona ka go hlokomela Eitšensi ya Mmušo ya Theknolotši ya Tshedimošo (SITA) le Senthara ya Kaonafatšo ya Tirelo ya Mmušo (CPSI).

Ditaolelo tša molaotheo le tše dingwe tša tlhakamolao: Kgaolo 10 ya Molaotheo wa Repabliki ya Afrika Borwa, Molao 1996 (Molao No.108 wa 1996), e beakanya ditaba tša taolo ya mmušo. Kgaolo ya 197 e na le dinyakwa tše itšeng go tirelo ya mmušo, go akaretša dinyakwa tša

- taolo ya mmušo tšeo di swanetšego go šoma, le go beakanywa, go ya le ka tlhakamolao ya bosetšhaba;
- mabaka le dipeelano tša mošomo ka mo go tirelo ya mmušo di swanetše go laolwa ke tlhakamolao ya bosetšhaba; le
- tlhako ya go swana ya melawana le maitshwaro moo mebušo ya diprofense e swanetšego go šomiša maikarabelo a yona mo go bašomi ba yona ba tirelo ya mmušo.

Tlhakamolao ya bosetšhaba le tlhako ya melawana le maitshwaro yeo e akantšwego ka gare ga Molaotheo di šetše di hlomilwe ka Molao wa Tirelo ya Mmušo, 1994 (tsebagaditšwego ka fase ga Kgoeletšo 103 ya 1994). Molao o beakanya maatla le mešomo ya Tona ya Taolo le Tirelo Mmušo. Ka boripana, Molao o fa Tona maatla le mešomo ya go-

- dira pholisi ka ga ditaba tše di amanago le mešomo, dipeakanyo tša kgoro, ditshepedišo tša thwalo mošomong, megolo le maemo a mangwe a tirelo, dikamano tša bašomi, taolo ya tshedimošo, theknolotši ya tshedimošo, phetogo le mpshafatšo;
- hloma tlhako ya melawana le maitshwaro go fa pholisi maatla;
- aba mesomo go dikgoro;
- go eletša Mopresidente le bao ba nago le maatla a bophethiši ka ga ditaba tšeo di amanago le tirelo ya mmušo gammogo le ditho tšeo di hwetšago thušo ya ditšhelete go tšwa go letseno la mmušo; le
- go dira melawana.

Eitšensi ya Mmušo ya Theknolotši ya Tshedimošo: Ka tlaleletšo go ditaba tša tirelo ya mmušo tšeo go boletšwego ka tšona ka mo godimo, Maatla a Tona le mešomo e katološeditšwe go SITA. SITA e hlomilwe go ya le ka Molao wa Eitšensi ya Mmušo ya Theknolotši ya Tshedimošo, 1998 (Molao No. wa 1998). SITA e fana ka theknolotši ya tshedimošo, mekgwa ya tshepedišo ya tshedimošo le ditirelo tša mabapi, mo tikologong yeo e hlokometšwego ya tšhireletšo ya tshedimošo, go tirelo ya mmušo le ditho tše dingwe tša mmušo. Taolo ya SITA ke maikarabelo a Boto ya Balaodi. Boto ya Balaodi e šoma go ya le ka metheo ya taolo le dipeakanyo tša boikarabelo tšeo di dumeletšwego tša Molao wa Taolo ya Matlotlo a Mmušo, 1999 (Molao No.1 wa 1999). Molaodikakaretšo wa DPSA ke moemedi wa yona mo go Boto ya SITA.

Senthara ya Kaonafatšo ya Tirelo ya Mmušo: Senthara ya Kaonafatšo ya Tirelo ya Mmušo(CPSI) e hlomilwe bjalo ka khamphani ya karolo 21 go šoma bjalo ka sekgontšhi, senolofatši le mampudi wa dikgopolo tše dimpsha. Se se nyaka gore go

hlomiwe tikologo yeo e kgontshago tšweletšo le go fa moputso go dikgopolo tše dimpsha; go nolofatša poledišano magareng ga batšeakarolo ba go fapana, ka tebelelo ya go hloma tšhomišano yeo e tla go dula e le gona e bile e le ye e tla go hola mahlakore ka moka le go etapele boleng bja le nyakego ya kaonafatšo ka mo go tirelo ya mmušo. Boto ya Senthara e rwele maikarabelo go Tona ya Kgoro ya Taolo le Tirelo ya Mmušo.

2. SEBOPEGO SA DPSA

DPSA e bopilwe gore e kgotsofatše taolelo yeo e akareditšwego ka mo godimo. Go na le dikarolo goba makala a mahlano a bohlokwa ka mo gare ga Kgoro: Taolo le Tlhabollo ya Bašomi, Taolo ya Tefo, Kantoro ya Mmušo ya Mohlankedimogolo wa Tshedimošo, Kaonafatšo ya Kabo ya Tirelo le Taolo.

Taolo le Tlhabollo ya Bašomi e bopilwe ke makala ao a latelago: Maphelo le Boiketlo bja Bašomi, Tlhabollo ya Bašomi, Taolo ya Phapano ya Merafe, Tshepedišo ya Thwalo le Taolo ya Mošomo, Peakanyo ya Bašomi le PSETA.

Taolo ya Tefo e bopilwe ke makala ao a latelago: Mokgwa wa Tshepedišo ya Taolo ya Tshedimošo ya Matlotlo le Tekolo ya Mošomo, Mogolo le Mehola e Megolo, Ditherišano le Dikamano tša Bašomi le Tirelo e Tee ya Mmušo.

Kantoro ya Mmušo ya Mohlankedimogolo wa Tshedimošo e bopilwe ke makala ao a latelago: Mmušo wa elektroniki, Theknolotši ya tshedimošo le Kgokaganyo, Taolo, Lenaneokgoparara la Theknolotši ya Tshedimošo le Kgokaganyo le Tlhabollo ya Setšhaba le Pihhlelelo.

Kaonafatšo ya Kabo ya Ditirelo e bopilwe ke makala ao a latelago: Mošomo wa Tlhabollo ya Setšhaba, Mpshafatšo ya Batho Pele, Nolofatšo ya Kabo ya Tirelo le Mokgwa wa Kabo ya Tirelo.

Taolo e bopilwe ke makala ao a latelago: Tebelelo le Tekolo yeo e Kopantšwego, Dinyakišišo, Merero ya Boditšhabatšhaba le ya Afrika, Twantšho ya Bomenetša ka go Lefapha la Mmušo le Mokgwa wa Tshekatsheko ya Baswa wa Afrika/SeAfrika.

Makala a mabedi a gona ao a šomago ka mešomo ya bašomi ka mo gare ga Kgoro, mohlala Kantoro ya Mohlankedimogolo wa Matlotlo le Taolo ya Bašomi.

Kantoro ya Mohlankedimogolo wa Matlotlo e bopilwe ke diyuniti tše di latelago: Taolo ya Theko ya Dithoto le Tšhireletšo le Theknolotši ya Tshedimošo le Taolo ya Tsebo.

Taolo ya Bašomi e bopilwe ke diyuniti tšeo di latelago: Taolo le Tlhabollo ya Batho le Dikamano le Phetogo ya Bašomi.

Ka tlaeletšo go dikarolo tše hlano tše bohlokwa, gona le la thekgo ya Tona le la Kantoro ya Molaodikakaretšo. Lekala la Kgokaganyo le Thekgo ya Tona a šomela Tona, mola Kantoro ya Molaodikakaretšo e thekga Molaodikakaretšo. Taolo ya Lenaneo, Ditirelo tša Semolao le Lekala la Tlhakišo ya ka Gare le lona le bega go Molaodikakaretšo.

Hle, ela hloka gore moo kganetšano e tšwelelago gona magareng ga sengwalo se le sengwalo sa Seisimane, sengwalo sa Seisimane se tla šomišwa

3. DINTLHA TSA BOIKGOKAGANYO TSA MOHLANKEDI WA TSHEDIMOSO

Molaodikakaretšo wa DPSA ke Mohlankedi wa yona wa Tshedimošo go ya le ka Molao wa Tšwetšopele ya Phihlelelo go Tshedimošo. Motlatša mohlankedi wa tshedimošo wa DPSA ke Molaodi Mogolo : Ditirelo tša Molao.

Atrese ya Poso: Private Bag x916
PRETORIA
0001

Atrese ya Mmila: Batho Pele House
116 Proes Street (C/o Proes and Bosman Streets)
PRETORIA

Mogala: 012- 336- 1218/1010
Fekse: 012 336- 1807

Atrese ya emeile: empie@dpsa.gov.za goba daniem@dpsa.gov.za

4. TLHAHLI YA KHOMIŠENE YA DITOKELO TŠA BOTHO YA AFRIKA BORWA KA GA GORE O KA ŠOMIŠA BJANG MOLAO O

Tlhahli ya gore o ka šomiša bjang Molao wa Tswetšopele ya Phihlelelo go Tshedimošo, 2000, e tla hwetšagala go tšwa go Khomišene ya Ditokelo tša Botho ya Afrika Borwa e sego ka morago ga kgwedi ya Agostose 2003. Dipotšišo di ka dirwa go:

Khomišene ya Ditokelo tša Botho ya Afrika Borwa:
YUNITI YA PAIA
Karolo ya Dinyakišišo le Ditokumente

Atrese ya Poso: Private Bag 2700
Houghton
2041

Mogala: 011- 484- 8300
Fekse: 011 484 1360
Websaete: www.sahrc.org.za
Emeile: PAIA@sahrc.org.za

5. DIREKOTO

5.1 TLHALOŠO YA DITABA TŠEO DPSA E SWEREGO DIREKOTO KA GA TŠONA LE MAGORO A DIREKOTO AO A SWERWEGO KA GA TABA E NNGWE LE E NNGWE

Go mabaka a go nolofatša kgopelo go ya le ka Molao, ditaba tšeo DPSA e swerego direkoto ka tšona le magoro a direkoto tšeo di swerwego ka ga taba e nngwe le e nngwe bjalo ka ge di hlophilwe ka mo go sengwalo sa Seisimane sa "Manyuale wa Kgoro ya Taolo le Tirelo ya Mmušo"(Temana 5.1, Thaetlele - "Tlhalošo ya ditaba ka ga go swarwa ga direkoto ke DPSA le magoro a direkoto ao a swerwego ka ga taba e nngwe le e nngwe"). Manyuale wo o hwetšagala go websaete ya DPSA go: <http://www.dpsa.gov.za/acts & policies.asp>

5.2 DIREKOTO TŠEO DI HWETŠAGALAGO KA NTLE LE GO DIRA KGOPELO

Ga go na tsebišo yeo e šetšego e gatišitšwe mabapi le magoro a direkoto tša DPSA tšeo di lego gona ka ntle le gore motho a kgopele phihlelelo go ya le ka ditshepedišo ka mo go Molao wa Tšwetšopele ya Phihlelelo go Tshedimošo. Le ge go le bjalo, direkoto mo go websaete ya DPSA, www.dpsa.gov.za, di a hwetšagala go ka bonwa goba wa ikhweletša tšona go tšwa go inthanete ka ntle le gore motho a dire kgopelo e bjalo go ya le ka Molao o go boletšwego ka wona.

5.3 TSHEPEDIŠO YA KGOPELO

(a) Go dumelela goba go gana kgopelo: Mokgopedi o swanetše go fiwa phihlelelo go rekoto ya setho sa setšhaba ge e le gore mokgopedi o latela tše di latelago:

- Mokgopedi o latela dinyakwa tša tshepedišo ka moka ka gare ga Molao mabapi le kgopelo ya phihlelelo go rekoto yeo; le
- Phihlelelo go rekoto go ka se ganwe ka yona ka lebaka lefe goba lefe leo go boletšwego ka lona ka gare ga Molao.

(b) *E ka ba nka dira kgopela ya phihlelelo go rekoto bjang:*

- Mokgopedi o swanetše go šomiša fomo (Foromo ya A) yeo e gatišitšwego ka gare ga Kuranta ya Mmušo (Tsebišo ya Mmušo R187 ya 15 Feberware 2002).
- Mokgopedi o swanetše go laetša ge e le gore mokgopedi o nyaka khophi ya rekoto goba ge e le gore mokgopedi o nyaka go tla a tle a bone rekoto mo dikantorong tša setho sa setšhaba. Ka ntle le moo, ge e le gore rekoto ga se tokumente ya pampiri, e ka lebelelwa ka sebopego seo e kgopetšwego ka sona , moo go kgonegago.
- Ge motho a kgopela phihlelelo ka sebopego seo se itšeng (mohl. khophi ya pampiri, khophi ya elektroniki, bj.bj.) ke moo mokgopedi a swanetšego go hwetša phihlelelo ka sebopego seo, ka ntle le ge e le gore go dira seo go tla thulana ka mo go sa nyakegago le tshepedišo ya setho sa setšhaba seo se amegago, goba go senya rekoto, goba go tlola molao wa tokelo ya ngwalollo yeo e sego ya mmušo. Ge e le gore ka mabaka ao a kwagalago phihlelelo e ka se fiwe ka gare ga fomo yeo e nyakegago eupša ka gare ga fomo ye nngwe, ka gona tefo e swanetše go hlakantšhwa go ya le ka tsela yeo mokgopedi la mathomo a e kgopetšego.

- Ge e le gore, ka tlaleletšo go phetolo yeo e ngwadilwego go kgopelo ya bona ya rekoto, mokgopedi o nyaka go botšwa ka ga sephetho ka tsela efe goba efe ye nngwe , mohl. mogala, se se swanetše go laetšwa.
- Ge mokgopedi a kgopela tshedimošo mo legatong la motho o mongwe, maemo ao kgopelo e dirwago ka wona a swanetše go laetšwa.
- Ge mokgopedi a sa kgone go bala goba go ngwala, goba a e na le bogole, ke ka fao kgopelo ya rekoto e ka dirwago ka go bolela. Mohlankedi wa tshedimošo o swanetše go tlatša fomo mo legatong la motho o bjalo , a be a ba fe khophi ya fomo yeo tladitšwego.

(c) Ditefo tšeo di lefelwago ge o dira kgopelo le tsebišo ya sephetho ka ga phihlelelo

- Mokgopedi yo a nyakago phihlelelo go rekoto yeo e nago le tshedimošo ya motho ka ga mokgopedi woo ga a nyakege go lefa tefo ya kgopelo. Mokgopedi o mongwe le o mongwe o swanetše go lefa tefo ya kgopelo ya R35.
- Mohlankedi wa Tshedimošo o swanetše go tsebiša mokgopedi (ntle le mokgopedi yo a tlilego ka bo yena) ka tsebišo, a kgopele mokgopedi go lefa tefo ya kgopelo yeo e beetšwego(ge e le gore e gona) le peeletšo(ge e le gore e gona) pele kgopelo e ka šomišwa go tšwelapele.
- Mokgopedi a ka dira boipiletšo bja ka gare ,mo go swanetšego, goba a dira kgopelo go kgorotshoko kgahlanong le kakanyo goba tefo ya tefelo ya kgopelo
- Ka morago ga ge Mohlankedi wa Tshedimošo a tšere sephetho ka ga kgopelo, mokgopedi o swanetše go tsebišwa ka ga sephetho se bjalo ka tsela yeo mokgopedi a nyakago go tsebišwa.
- Ge kgopelo e filwe, ke gona tefo ya phihlelelo go tšwelapele e swanetšego go lefelwa ge e tšweletšwa leswa le ge e nyakwa le tokišetšo go nako efe goba efe yeo e nyakwago ka bontši bja diiri tšeo di beetšwego go nyaka le go lokiša rekoto ka mabaka a ge motho a nyaka kutollo.
- Phihlelelo go rekoto e tla thibelwa go fihlela ge mokgopedi a lefile ditefelo ka moka tšeo di nyakegago.

6. DITIRELO TŠEO DI LEGO GONA GO ŠETŠHABA

Mešomo ya DPSA, ka ge e beilwe ka gare ga tema ya 1, ke ya gore diklaente tša yona ke dikgoro tše dingwe tša mmušo e bile ga e abe ditirelo tšeo di lego gona go setšhaba. Le ge go le bjalo, tshedimošo ya badudi ye itšeng ka ga tirelo ya mmušo (mohlala bogolo bja tirelo ya mmušo le nomoro ya bašomi ba kgoro e nngwe le e nngwe) e ka hwetšwa go tšwa go Yuniti ya Tshedimošo ya Tirelo ya Mmušo ya DPSA mo go emeile: M&E@dpsa.gov.za.

7. PEAKANYO YA GO DUMELELA GO TŠEAKAROLO GE GO HLAMIWA PHOLISI LE TIRO YA MEŠOMO

Pholisi le tlhakamolao: Ka nako ya ge DPSA e akanya ka pholisi e mpsha goba tlhakamolao, e tsenela ditherišano le bakgathatema ka moka ka go mema ditshwayotshwayo ka ga dipampiri tšeo di gatišitšwego le/goba Diwekšopo/dikhonferense.

Kgato ya taolo: Mo e lego gore kgato ya taolo e ka ama thoto le tobo -

- ditokelo goba dikholofelo tše di lego mo molaong tša motho ofe goba ofe: goba
- ditokelo tša setšhaba,

ditsela tše o swanetšego go di latelago tše di botse tša tshepedišo ya kgato ya taolo tše di beilwego ka gare ga dineo tša Molao wa Tswetšopele ya Taolo ya Toka, 2000 (Molao wa 3 wa 2000), o tla obamelwa(kudu kudu karolo 4 le 5).

Maemo a mošomo a bašomi ba mmušo: Maemo a mošomo le ditaba tše dingwe tše go nago le kgahlego magareng ga mongmošomo le bašomi ba mmušo mo lekgotleng la ditherišano leo le hlotšwego go ya le ka Molao wa Dikamano tša Mošomong, 1995 (Molao wa 66 wa 1995). Mekgatlo ya go Emela Bašomi yeo e emelago palo yeo e šupilwego ya bašomi ba mmušo e ka no ba karolo go lekgotla la ditherišano le bjalo. Lekgotla la Kgohlaganyo ya Ditherišano tša Mmušo ke setho seo ka sona magareng ga tše dingwe maemo a mošomo ka moka ao a šomago mo go bašomi ba mmušo a rerwa ka nako e tee. Mafapha a Makgotla a Ditherišano ao a latelago a gona :

- Lefapha la Lekgotla la Ditherišano tša Mmušo ka Kakaretšo
- Lekgotla la Thuto la Dikamano tša Mošomong
- Lefapha la Lekgotla la Ditherišano tša Maphelo le Pabalelo ya Setšhaba
- Lefapha la Lekgotla la Ditherišano tša Polokego le Tšhireletšo

8. DITHAROLLO TŠEO DI LEGO GONA GO YA LE KA DITIRO GOBA GO PALELWA KE GO TŠEA KGATO

Ditshepedišo tše di latelago di gona go batho go bega goba tharollo go manyofonyofo ao a umakilwego, ditiro tše di sego tša loka goba tše di sego molaong goba ditlolomolao ke DPSA goba mošomi ofe goba ofe wa yona:

(a) Ditshepedišo tša go bega goba tharollo:

- (i) Ditharollo go ya le ka ditiro goba go palela ke go tšea kgato go ya le ka Molao wa Tswetšopele ya Phihlelelo go Tshedimošo: maatla a taolo go boipiletšo bja ka gare go mabaka a Molao o ke Tona ya Taolo le Tirelo ya Mmušo (dikarolo 74 - 77). Ka morago ga go latela magato ka moka a tharollo a boipiletšo bja ka gare, kgopelo e ka tsenywa le kgorotsheko(dikarolo78 - 82).
- (iii) Mošomi wa mmušo a ka dira dipelaelo goba ngongorego gore e nyakišišwe ke Khomišene ya Tirelo ya Mmušo mabapi le tiro ya semmušo goba tlolomolao (karolo 35 ya Molao wa Tirelo ya Mmušo, 1994).
- (iii) Motho a ka šomiša ditharollo tša mošomi mabapi le ditiro tša semmušo goba ditlolomolao tše di amanago le mošomo, mohlala dingangišano ka ga ditokelo (Molao wa Tirelo ya Mmušo, 1994, le Molao wa Dikamano tša Mošomong, 1995).
- (iv) Motho a ka dira ngongorego le mohlalobi wa mešomo mabapi le tlolo efe goba efe yeo e umakilwego ya Molao wa Maemo a Motheo a Mošomong, 1997 (Molao wa 75 wa 1997 - karolo 78(1)(a), goba Molao wa Tekatekano ya Mošomong, 1998 (Molao No. 55 wa 1998 - karolo 34(e)).

- (iv) Motho a ka dira ngongorego le mošireletši wa setšhaba mabapi le tiro yeo e gononwago go ba ye e sego molaong goba tiro ya semmušo yeo e sego ya maleba goba tlolomolao (Molaotheo le Molao wa Mošireletši wa Setšhaba, 1994 (Molao wa 23 wa 1994).
- (vi) Motho a ka dira ngongorego le Khomišene ya Ditokelo tša Botho ya Afrika Borwa mabapi le tiro ya semmušo goba tlolomolao yeo go gononelwago gore e bopa kgatako ya goba tšhošetšo go tokelo efe goba efe ya motheo (Molao wa Khomišene ya Ditokelo tša Botho, 1994 (Molao wa.54 wa 1994).
- (vii) Gore o šireletšwe go tefeletšo ka lebaka la kutollo ya mabapi le maitshwaro ao a sego molaong goba ao a sa amogelegego ke mongmošomo goba mošomi le wena, motho yoo a ka latela ditshepedišo tša kutollo tšeo di lego ka gare ga Molao wa Dikutollo tšeo di Šireleditswego, 2000(Molao No.26 wa 2000).
- (viii) Tšhomišo ya ditharollo tše dingwe tša semolao bjalo ka go hloma dikgato tša tshekatshekompsha ya semolao ya kgato ya tiragatšo go ya le ka Molao wa Tswetšopele ya Taolo ya Toka , 2000(Molao No.3 wa 2000).

(b) Ditharollo tše dingwe tša thekgo:

- (i) Motho a ka kgopela mabaka a kgato ya tiragatšo go ya le ka Molao wa Tswetšopele ya Taolo ya Toka, 2000 (karolo 5).
- (ii) Motho a ka kgopela phihlelelo go direkoto tša kgoro ya mmušo goba setho se sengwe sa setšhaba go ya le ka Molao wa Tswetšopele ya Phihlelelo go Tshedimošo, 2000 (karolo 11).

(c) Maikarabelo a go bega:

- (i) Mošomi wa mmušo, ka nako ya mošomo wa gagwe wa semmušo, o wa gapeletšega gore go ya le ka Mokgwa wa Maitshwaro wa bašomi ba mmušo go bega go bolaodi bja maleba , boradia ,bomenetša, sepitša, taolompe le tiro efe goba efe ye nngwe yeo e dirago molato goba yeo e lego kotsi go dikgahlego tša setšhaba. Mošomi, yo a palelago ke go obamela se, o na le molato wa maitshwaro mabe. (Molawana wa B.3 le wa C.4.10 wa Kgaolo 2 wa Melawana ya Tirelo ya Mmušo, 2001).
- (ii) Maikarabelo a mongmošomo le mošomi o mongwe le o mongwe go utolla bosenyi le maitshwaro afe goba afe a mangwe ao a sego a loka mo lefelong la mošomo a šoma gape bjalo ka thekgo go Molao wa Dikutollo tšeo di Šireleditswego, 2000 (Matseno)